

2008. évi emberi jogi jelentés

Országjelentések az emberi jogok tiszteletben tartásáról – 2008

<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/index.htm>

Kiadta az Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériuma (Bureau of Democracy, Human Rights and Labor)

2009. február 25.

Magyarország

Magyarország köztársaság, többpártrendszerű parlamentáris demokrácia, lakosainak száma mintegy 10 millió. A törvényhozói hatalmat az egykamarás Országgyűlés gyakorolja. Az államfő az Országgyűlés által ötévente megválasztott köztársasági elnök, aki a legtöbb képviselői helyet megszerző pártból vagy koalícióból nevezi ki a miniszterelnököt. A 2006 áprilisában tartott országgyűlési képviselői választások szabadon és tisztességesen zajlottak. A polgári hatóságok összességében hatékonyan felügyelték a biztonsági erőket.

A kormány általában tiszteletben tartotta állampolgárai emberi jogait; viszont fennmaradtak és súlyosabbá váltak a problémák többek között a következő területeken: a rendőrség által – főként romaszármazású – gyanúsítottakkal szemben alkalmazott túlzott erőszak; a közszolgálati média kormánypárti részrehajlása; az etnikai és a vallási kisebbségi csoportok elleni erőszakos megnyilvánulások és szélsőséges propaganda; valamint a kormányzati és a társadalmi korrupció. Más emberi jogi problémák között a nőkkel és a gyermekekkel szembeni erőszak, a nők szexuális zaklatása, valamint az emberkereskedelem szerepelt. Szélsőségesek egyre gyakrabban támadtak meg romákat és más sötét bőrű személyeket. A romák elleni erőszakos támadások során négyen életüket veszítették, többen pedig megsebesültek. A romákat továbbra is érte hátrányos megkülönböztetés az oktatás, a lakáshoz jutás, a foglalkoztatás és a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén. Homoszexuálisokkal szembeni erőszakos megnyilvánulások továbbra is előfordultak.

AZ EMBERI JOGOK TISZTELETBEN TARTÁSA

1. rész: Az emberi méltóság tiszteletben tartása, ideértve az alábbiakkal szembeni védelmet:

a. Az élettől való önkényes vagy törvénytelen megfosztás

Nem érkezett jelentés arról, hogy a kormány vagy annak tisztviselői önkényes vagy törvénytelen emberölést követtek volna el.

b. Eltűnés

Nem jelentettek politikai indíttatású eltűnéseket.

c. Kínzás és egyéb kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód, illetve büntetés

A törvény tiltja az ilyen cselekedeteket, civil szervezetek azonban továbbra is beszámoltak arról, hogy a rendőrség zaklatott – főként roma származású – gyanúsítottakat, vagy túlzott erőszakot alkalmazott velük szemben.

A Legfőbb Ügyészség szerint az év első hat hónapjában 10 esetben tettek panaszt kihallgatás során alkalmazott helytelen rendőrségi eljárással, 15 esetben pedig erőszak alkalmazásával kapcsolatban. A panaszok nyomán 18 esetben került sor vádemelésre rendőrök ellen. Civil

Amerikai Nagykövetség, Budapest

szervezetek szerint a panaszok többségét romák és más sötét bőrű személyek tették, a személyiségi jogok védelmére vonatkozó jogszabályok miatt azonban nem állt rendelkezésre a panaszt emelő személyekkel kapcsolatos információ.

Az év során a hatóságok folytatták a vizsgálatot abban az ügyben, amelyben a vád szerint a rendőrség 2007 júniusában egy igazoltatás során helytelenül járt el hat roma férfival szemben. Az év végén a nyomozás állására vonatkozóan nem állt rendelkezésre információ.

Január 23-án a Fővárosi Főügyészség nyomozást indított azon állítások kivizsgálására, melyek szerint egy fiatal nő 2007 májusában hamisan vádolt öt rendőrt nemi erőszak elkövetésével. A rendőröket 2007 decemberében bizonyíték hiányában felmentették a vád alól. A nő azonban külön büntetőeljárást indított a rendőrök ellen. A nyomozás és a büntetőeljárás az év végén folyamatban volt.

Július 1-jén a Fővárosi Főügyészség három Somogy megyei rendőrt visszaéléssel vádolt meg, miszerint két szellemi fogyatékos férfit egy 2007 februárjában elkövetett lopás ügyében tartott kihallgatás során megaláztak. Az ügy az év végén folyamatban volt.

Az állami rendőrség és más rendvédelmi szervek tagjainak a 2006. szeptemberi és októberi, nagyszabású és erőszakos kormányellenes tüntetések megfékezésére irányuló fellépése továbbra is általános aggodalomra adott okot. Mintegy 326 tüntető és 300 rendőr sérült meg, és 380 tüntetőt tartóztattak le vagy vettek őrizetbe. Az ellenzéki pártok és a civil szervezetek állítása szerint a rendőrség aránytalan mértékben és törvénytelenül alkalmazott vízágyúkat, könnygázt és gumilövedékeket a demonstrációk feloszlására.

A demonstrációk során elkövetett rendőrségi túlkapásokra vonatkozó állítások ügyében mintegy 199 nyomozást folytattak, melyek többsége vádemelés nélkül zárult le. Tizennyolc rendőrt testi sértés okozásának gyanújával állítottak bíróság elé. Közülük ötöt elítéltek, 13 ügy az év végén még folyamatban volt.

Polgári eljárásokban a Fővárosi Bíróság az év során hat ítéletet hirdetett, melyekben a megvert, illetve jogellenesen őrizetbe vett tüntetők kártalanítása címén a rendőri hatóságokat 7,2 millió forint (kb. 38 170 dollár) megfizetésére kötelezte.

Például egy hasba rúgott, megbilincselte és fél napig őrizetben tartott személy emberi méltóságának és személyes szabadságának megsértése miatt 500 000 forintot (2650 dollárt) kapott. Számos esetben azért nem emeltek vádat, mert az állítólagos visszaéléseket elkövető rendőröket nem lehetett azonosítani.

Január 1-jén új törvény lépett hatályba, amely megtiltja a rendőrség számára gumilövedékek használatát. Az Országgyűlés az intézkedést 2007 júniusában fogadta el, a 2006-os demonstrációk ügyében vizsgálatot folytató független bizottság és a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) nevű szervezet ajánlása nyomán.

Hivatalos személyek is csalódottságukat fejezték ki a 2006-os tüntetések során tapasztalt rendőri túlkapások, valamint a bíróságok gyors eljárásra való képtelensége miatt. Június 9-én Sólyom László köztársasági elnök azt állította, hogy az állam és a jogállamiság „súlyosan sérült” azáltal, hogy több rendőrt nem lehetett bíróság elé állítani. Egy bíró, aki egy rendőr elleni ügyben elnökölt, azt állította, hogy nem volt elégedett a rendőr védelmében tanúskodó rendőrök tanúvallomásával, néhányukat pedig hazugsággal vádolta.

Január 21-én a Fővárosi Főügyész elbocsátotta Varga Gergelyt azon nyilatkozatokkal összefüggésben, amelyeket szövvivői tisztsége ellátását megelőzően állítólag tett. Egy újságíró által titokban rögzített hangfelvételen Varga nyomást gyakorolt egyes tanúkra, hogy ne tanúskodjanak rendőr barátja ellen, aki ellen a 2006-os tüntetések kapcsán folyt eljárás. Varga

azt állította, hogy barátja és a többi megvádolt rendőr ártatlanok, és hamisan azt állította, hogy ismeri a tényleges elkövetőket.

A börtönök és fogvatartó intézetek körülményei

A börtönökben és a fogvatartó intézetekben tapasztalt körülmények általában megfeleltek a nemzetközi normáknak, és a kormány engedélyezte független emberi jogi megfigyelők látogatásait.

A börtönök túlszűfolttsága problémát jelentett, a helyzet azonban javult, mivel a kormány az év során két új börtönt adott át. A börtönök kihasználtsága a 2007-es 132 százalékról 117 százalékra esett vissza. Az év végén összesen 14 736 személyt tartottak börtönben és fogvatartó intézetben. Fiatalkorúakat nem tartottak felnőttekkel együtt.

A Magyar Helsinki Bizottság (MHB) szerint a börtönök túlszűfolttsága bizonyos esetekben súlyos ágynemű-, törölköző- és ruhahiánnyal, valamint nem megfelelő orvosi ellátással járt együtt. Egyes intézményekben az egészségügyi létesítmények és a mellékhelyiségek is szegényesek voltak; néhány börtönben a mellékhelyiségek nem voltak elkülönítve a lakótértől. Számos rendőrségi fogdában nem volt mellékhelyiség, a világítás és a szellőzés pedig gyakran nem volt megfelelő.

A hatóságok szerint az év során hét fogvatartott követett el öngyilkosságot.

Az év végén folyamatban volt azoknak az állításoknak a kivizsgálása, melyek szerint októberben a miskolci börtönben a börtönőrök megtámadtak egy fogvatartottat. A fogvatartott arról számolt be, hogy az egyik őrral támadt nézeteltérését követően megverték, és 29 nap alatt épült fel sérüléseiből.

Szeptember 4-én az állampolgári jogok biztosa jelentést adott ki, mely szerint az életfogytiglani börtönbüntetésre ítélt fiatalok fogvatartottak alkotmányos jogai veszélyeztetve vannak. Miután a tököli fiatalok börtönében 2007 októberében meggyilkoltak egy fogvatartottat, az ombudsman vizsgálatot indított a fiatalok börtöneiben fennálló körülmények kivizsgálására.

Az MHB arról számolt be, hogy az év során négy látogatást tett különböző börtönökben, ahol harmadik fél jelenléte nélkül találkozhatott a fogvatartottakkal.

d. Önkényes letartóztatás vagy őrizetbe vétel

A törvény tiltja az önkényes letartóztatást és őrizetbe vételt, és a kormány általában betartotta ezeket a tilalmakat.

A rendőrség és a biztonsági szervek szerepe

A törvények végrehajtásáért és a rendfenntartásért az ország egész területén az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium irányítása alatt működő Magyar Köztársaság Rendőrsége (MKR) felel. Az MKR-nek közvetlenül húsz főkapitányság van alárendelve; a városi rendőrkapitányságok a megyei főkapitányságok alá vannak rendelve, és helyi hatáskörrel rendelkeznek. Az MKR-en belül a következő három szervezet országos hatáskörrel rendelkezik: a Köztársasági Őrezred, a Nemzeti Nyomozóiroda és a Készenléti Rendőrség (korábban: REBISZ), amelyek a terrorizmus elleni fellépésért és a csapaterőt igénylő feladatok ellátásáért felelősek.

A rendvédelmi szerveken belüli korrupció továbbra is probléma maradt. Az előző évvel (2007) ellentétben a rendőrség nem keveredett nagyobb botrányokba, illetve nem vádolták meg olyan bűncselekményekkel, amelyek magas beosztású vezetők elbocsátásához vagy lemondásához vezettek volna. A jogsértésben bűnösnek talált rendőrök büntetése közé tartozik a megrovás, az elbocsátás és a bűnvádi eljárás. Az év során 1762 rendőrt vontak felelősségre fejelemértésért,

Amerikai Nagykövetség, Budapest

616 rendőrt pedig szabálysértési vétségeikért, továbbá 13 rendőrt tisztségük betöltésére alkalmatlannak nyilvánítottak, és 262 rendőrt bűncselekmény elkövetésével vádoltak.

Októberben három rendőrt ítélték börtönbüntetésre, harmincan felfüggesztett börtönbüntetést kaptak, 152 rendőr pénzbírságot kapott, 2 rendőrt lefokoztak, 2 rendőrt lemondattak tisztségéből, 20 rendőr megrovásban részesült, 17 rendőrt pedig feltételesen szabadlábra helyeztek. Ezenkívül 22 rendőrt ítélték el korrupció miatt.

2007 októberében az MHB arról számolt be, hogy a rendvédelmi szervek bűncselekménnyel vádolt tagjait a bíróságok jellemzően kedvezőbb elbánásban részesítik. A bizottság szerint a büntetőeljárások során a rendőröket általában nem függesztették fel, és aránytalanul enyhe büntetéseket kaptak. Ezen túlmenően a Büntető Törvénykönyv különleges rendelkezése lehetővé teszi, hogy a bíróságok büntető ítéleteket törölhessenek a bűnügyi nyilvántartásból, lehetővé téve ezáltal a rendőrök számára tevékenységük folytatását.

A rendőrség és a határőrség által elkövetett jogsértések kivizsgálása érdekében január 1-jén megkezdte működését a Független Rendészeti Panasztestület. Az Országgyűlés által kinevezett öttagú testület a rendőri hatóságoktól függetlenül működik. A testülethez az év végéig 194 állampolgári panasz érkezett, melyekből a Független Rendészeti Panasztestület 109-et felülvizsgált, és 64 esetben alapvető jogsértést állapított meg. A testület 31 esetet továbbított az országos rendőrfőkapitánynak, aki három esetben értett egyet a megállapításokkal, négy esetben részben elfogadta a megállapításokat, a többit pedig elutasította.

A rendőri fellépések jogszerűségének ellenőrzésére az MKR-en belül 2007-ben létrehozott mozgó rendőri egység folytatta működését. Az MKR továbbra is működtette az állampolgárok számára létrehozott díjmentes telefonvonalát a rendőrségi visszaélések bejelentésére.

Letartóztatás és fogvatartás

A törvény értelmében a rendőrség csak az ügyészségtől, bíróságtól, vagy rendőrkapitányságtól szerzett parancs alapján tartóztathat le valakit. A rendőrségnek tájékoztatnia kell a gyanúsítottat az ellene felhozott vádakról, valamint a Büntető Törvénykönyv azon szakaszáról, amelynek alapján eljár.

„Rövid fogvatartás” alá kerülnek azok, akiket bűncselekmény elkövetése közben fognak el, vagy akiket bűncselekmény elkövetésével gyanúsítanak. A rövid fogvatartás általában nyolc óráig, kivételes esetben 12 óráig tart. Ha azonban a gyanúsítottak személyazonossága nem ismert, és veszélyt jelentenek a közbiztonságra nézve, a rendőrség 24 óráig is fogva tarthatja őket. A rendőrség és az ügyészség 72 órás fogvatartást rendelhet el bűncselekmény elkövetése közben letartóztatott gyanúsítottak esetében, ha személyazonosságuk nem állapítható meg, vagy ha a körülmények előzetes letartóztatást indokolnak. Ha az előzetes letartóztatást 72 órán belül nem rendelik el, az adott személyt szabadlábra kell helyezni.

Az óvadék ellenében történő ideiglenes szabadlábra helyezés rendszere működőképes. A gyanúsítottakat tájékoztatni kell ügyvédi képviselőhez való jogukról. A védőügyvéd általi képviselés kötelező, ha a vádlott által a vád szerint elkövetett bűntett legalább öt év szabadságvesztéssel sújtható; illetve ha a vádlott őrizetben van; siket, vak, vagy szellemi fogyatékos; nem ismeri a magyar nyelvet; bármely más ok miatt nem képes ellátni a saját védelmét; vagy anyagi helyzetéből adódóan védőügyvéd kijelölését kéri. Ha védőügyvéd részvételére van szükség, a vádlottaknak három nap áll rendelkezésükre ahhoz, hogy ügyvédet bízzanak meg, egyébként a hatóságok jelölnék ki ügyvédet.

A Főügyészség szerint július 31-én 1891 személy volt előzetes letartóztatásban, akik közül 278 személyt hat hónap és egy év közötti időtartam óta, 38 személyt pedig több mint egy éve tartottak fogva.

Amerikai Nagykövetség, Budapest

Az esetek többségében a törvény lehetővé teszi a fogvatartottak számára, hogy fogvatartásukról értesítsék hozzátartozóikat vagy másokat, ha az értesítés nem veszélyezteti a nyomozást. Ha a fogvatartott nem gyakorolhatja ezt a jogot, az értesítés a rendőrség feladata. Civil szervezetek azonban arról számoltak be, hogy a gyakorlatban ezt a rendelkezést nem tartották be maradéktalanul. A törvény értelmében azok a személyek, akiket őrizetbe vettek, és később felmentettek, pénzübeli kompenzációban részesülhetnek.

Civil szervezetek jelentései szerint romákat gyakrabban tartottak előzetes letartóztatásban, mint nem roma származásúakat, emellett eleve előítéllettel kezelték őket. Az MKR és a Rendőrtiszti Főiskola adatainak az MHB általi vizsgálata azt mutatta, hogy igazoltatási céllal háromszor nagyobb valószínűséggel állítanak meg romákat, mint nem roma származásúakat, noha az adatok arra utalnak, hogy nem nagyobb a valószínűsége annak, hogy romák érintettek jogellenes cselekedetekben, mint nem roma származásúak.

e. A nyilvános és méltányos tárgyalás megtagadása

A törvény és az Alkotmány rendelkezik a független bírói testületről, és a kormány a gyakorlatban általában tiszteletben tartotta a bírói testület függetlenségét.

Az országban négy szintű igazságszolgáltatási rendszer működik, amely helyi és megyei bíróságokból, fellebbviteli bíróságokból, valamint a Legfelsőbb Bíróságból áll, ez utóbbi az összes többi bíróság tevékenységét és eljárását ellenőrzi. Ezenkívül létezik az Országgyűlés által választott, és az igazságszolgáltatási rendszertől független, 11 tagú Alkotmánybíróság. Feladata a jogszabályok és a kormány által ratifikált nemzetközi szerződések alkotmányosságának felülvizsgálata. Az állampolgárok közvetlenül terjeszthetnek ügyeket az Alkotmánybíróság elé.

Bírósági eljárások

A törvény rendelkezik a méltányos tárgyaláshoz való jogról, és ezt a jogot a független bírói testület általában tiszteletben tartotta.

A tárgyalások általában nyilvánosak, de bizonyos esetekben – a vádlott, illetve a sértett védelme érdekében – a bírák zárt tárgyalást rendelhetnek el. Júliusban a kormány hatályon kívül helyezte azt az 1986-os igazságügyi minisztériumi jogszabályt, amely a média rendőrségi és bírósági eljárásokhoz való hozzáférést szabályozta. A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) többször is kritikával illette a bíróságokat, amiért azok korlátozták a média jelenlétét a tárgyalóterekben.

Esküdtszéki rendszer nincs, a bírák a végső döntéshozók. A bírósági eljárás általában inkább nyomozati, mintsem védelvű. A vádlottat mindaddig megilleti az ártatlanság védelme, amíg bűnössége nem nyer bizonyítást, és a büntetőeljárás minden szakaszában jogosult védőügyvédre. A rászorulóknak számára ügyvédet jelölnek ki, a kirendelt védőügyvédek azonban az általános megítélés szerint nem nyújtanak megfelelő teljesítményt.

Januárban az MHB a kritikus hiányosságok kezelése érdekében javaslatot tett a kirendelt védőügyvédek rendszerének megreformálására. Az MHB egyebek mellett különös aggodalomra okot adó területként jelölte meg az alacsony béreket és a nem egyenletes szolgáltatási színvonalat, valamint azt, hogy a védőügyvédet a nyomozást végző hatóságok rendelik ki. Az MHB azt javasolta, hogy a kirendelt védőügyvédek egy független jogsegélynyújtó szervezet jelölje ki, munkájukat pedig rendszeres időközönként szakmai bizottság ellenőrizze.

A bírósági eljárások hossza változó, gyakoriak a több hónapos, vagy akár egy éves csúszások is. A vádlottak szembehelyezkedhetnek a tanúkkal, illetve megkérdőjelezhetik őket, és saját maguk is állíthatnak tanúkat, vagy saját nevükben is tanúskodhatnak. Hozzáférhetnek a kormányzati szerveknél tárolt, ügyük szempontjából lényeges bizonyítékokhoz. A vádlottaknak joga van a fellebbezéshez.

Amerikai Nagykövetség, Budapest

A törvény a jogokat minden állampolgárra kiterjeszti, emberi jogi és roma szervezetek szerint azonban a romák a bírósági eljárások során méltánytalan bánásmódban részesültek.

A Transparency International (TI) március 26-án kiadott jelentése szerint a bíróságok átláthatósága és elszámoltathatósága nem megfelelő. A jelentés javaslatot tett a bírói testületekre vonatkozó etikai normák bevezetésére, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács működésének átláthatóvá és nyilvánossá tételére, valamint a bírósági dokumentumok hozzáférhetővé tételére.

A katonai bírósági tárgyalások a polgári jog szerint zajlanak, és nemzetbiztonsági vagy erkölcsi okok miatt zártak lehetnek. Minden ügy nyilvános ítélethirdetéssel zárul. Civilek nem állíthatók katonai bíróság elé.

Politikai foglyok és fogvatartottak

Politikai foglyokról, illetve fogvatartottakról nem érkezett jelentés.

Polgári bírósági eljárások és jogorvoslatok

Polgári ügyekben független és pártatlan bírói testület ítélkezik. A törvény értelmében az emberi jogok megsértéséért per kezdeményezhető, az ilyen esetekben kiszabott büntetések azonban gyakran túlságosan enyhék a jogsértők elrettentéséhez.

f. A magánélet, a családi élet, a magánlak vagy a levéltitok önkényes megsértése

A törvény tiltja az ilyen fellépéseket, és a kormány általában tiszteletben tartotta ezeket a tilalmakat.

2. rész: A polgári szabadságjogok tiszteletben tartása:

a. Szólás- és sajtószabadság

A törvény rendelkezik a szólás- és a sajtószabadságról, és a kormány a gyakorlatban általában tiszteletben tartotta ezeket a jogokat. A független sajtó, a működő bírói testület és a demokratikus politikai rendszer együttesen biztosította a szólás- és a sajtószabadságot, voltak azonban olyan vádak, hogy a közszolgálati média politikailag részrehajló volt.

Magánszemélyek szankciók nélkül, nyilvánosan vagy a nyilvánosság kizárásával bírálhatták a kormányt, ugyanakkor a magánszemélyek, köztük az újságírók is, felelősségre vonhatók nyilatkozataikért, vagy mások által tett rágalmozó nyilatkozatok közzétételéért. A rágalmozás bűncselekmény. Továbbra is előfordult, hogy megrágalmazott hivatalos személyek a jogszabályokra hivatkozva kártérítést követeltek az elszenvedett sérelmekért.

Az Országos Rádió és Televízió Testület felelős a közszolgálati és a kereskedelmi műsorszóró csatornákért, az engedélyezésért és a frekvencia-kiosztásért. A héttagú testület elnökét a köztársasági elnök és a miniszterelnök együttesen nevezi ki, a többi hat tagot az Országgyűlés, fele-fele arányban a kormánypártok, illetve az ellenzék. A testület felügyeli a hírműsorok szórását, hogy biztosítható legyen a politikai pártok egyenlő súlyú megjelenése a médiában, az ellenzéki pártok szerint azonban a közszolgálati média hírszolgáltatása továbbra is részrehajló volt a kormány irányában.

November 5-én a Legfelsőbb Bíróság felmentette Thürmer Gyulát, a Munkáspárt elnökét és hat munkatársát, akiket rágalmozással vádoltak, miután a Fővárosi Bíróság elnöke, Gatter László által 2005-ben hozott határozatról azt állították, hogy politikai indíttatású.

Amerikai Nagykövetség, Budapest

A törvény értelmében a gyűlöletkeltésnek kitett személyek polgári peres eljárást indíthatnak. A gyűlöletkeltés szintén bűncselekménynek minősül, ha az tettelegességhez vezet.

Június 30-án az Alkotmánybíróság határozata helyt adott Sólyom László köztársasági elnök gyűlöletbeszéd elleni jogszabállyal kapcsolatos vétőjének, aki azt állította, hogy a szólásszabadsághoz való jog nem tagadható meg kizárólag azon az alapon, hogy a megjegyzések mások számára sértőek. 2007 októberében az Országgyűlés elfogadott két intézkedést arra vonatkozóan, hogy a sértő megjegyzéseket büntessék olyan esetekben, amikor azok az adott személy etnikai, faji vagy vallási csoportját sértik, nem pedig magát a személyt.

A törvény tiltja bizonyos szimbólumok nyilvános használatát, köztük a horogkeresztet, a sarlókalapácsot, a vörös csillagot, valamint az ország II. világháborús kormányához kötődő szimbólumot, a nyilaskeresztet.

December 20-án a Munkáspárt alelnökét, Vajnai Attilát és négy munkatársát őrizetbe vették, mert egy budapesti demonstráción kommunista vörös csillagot tűztek a kabátjukra. Az őrizetbe vétel az Emberi Jogok Európai Bíróságának júliusi megállapítása ellenére történt, mely szerint Vajnai szólásszabadságát korlátozták, amikor 2003-ban a vörös csillag kitűzéséért őrizetbe vették és megbírságozták. Az Emberi Jogok Európai Bírósága azt is megállapította, hogy a totalitárius szimbólumok használatát tiltó nemzeti jogszabályokat válogatás nélkül és túl széles körben alkalmazzák. Július 14-én Vajnai az Alkotmánybírósághoz fordult a kommunista vörös csillag használatára vonatkozó tilalom feloldása érdekében. Fellebbezése az év végén folyamatban volt.

A független média aktív volt, és korlátozás nélkül, igen sokféle nézetet juttatott kifejezésre, a tömegkommunikációs piac 18%-át jelentő közszolgálati rádió- és televízióállomások azonban többnyire kormánypárti álláspontot képviseltek.

Annak a két újságírónak az ügye, akiket 2007 novemberében egy tüntetésről való tudósítás közben tartóztatott le a rendőrség, az év során megoldódott. A rendőrség állítása szerint az újságírókat azért tartóztatták le, mert egy illegális budapesti tüntetésen a tüntetők közé vegyültek. Fejenként megközelítőleg 40 000 forint (kb. 212 dollár) bírságot kaptak „hatósággal szembeni engedetlenségért”. A letartóztatások ellen emberi jogi és újságírói szervezetek is tiltakoztak a sajtószabadság, valamint a közvélemény tájékoztatáshoz való jogának megsértésére hivatkozva. Az egyik újságírót felmentették, másikat vétkesnek nyilvánították, és 15 000 forint (80 dollár) összegű, csökkentett bírság megfizetésére kötelezték.

Az év során nem volt további fejlemény annak a két fotóriporternek 2007-ben benyújtott fellebbezése ügyében, akik azt állították, hogy 2006-ban egy labdarúgó-mérkőzés utáni utcai verekedés fényképezése közben rendőri zaklatás érte őket. A Fővárosi Főügyészség bizonyítékok hiányában elutasította az ügyet.

Az internet szabadsága

A kormány nem korlátozta az internethez való hozzáférést, és arról sem érkezett jelentés, hogy a kormány figyelte volna az elektronikus levelezéseket vagy az internetes chat-szobákat. Egyének és csoportok békés úton kifejhették nézeteiket az interneten és e-mailen keresztül is.

Az internet széles körben elérhető volt, a lakosság közel 39%-a rendelkezett hozzáféréssel, ami 2007-hez képest 4%-os növekedést jelent.

Tudományos szabadság és kulturális események

A tudományos szabadságot és a kulturális eseményeket nem érintette kormányzati korlátozás.

b. A békés gyülekezés és egyesülés szabadsága

Amerikai Nagykövetség, Budapest

Az Alkotmány és a jogszabályok rendelkeznek a gyülekezés és az egyesülés szabadságáról, és a kormány általában tiszteletben tartotta ezt a jogot.

Gyülekezési szabadság

A törvény értelmében a rendezvényszervezők a nyilvános gyűlésekről legalább három nappal korábban kötelesek tájékoztatni a rendőrséget. Május 26-án az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium ajánlására eljáró Alkotmánybíróság úgy határozott, hogy a rendőrségnek ezentúl nem kell felosztatnia az előzetes értesítés nélkül megtartott gyűléseket. Az Alkotmánybíróság határozata értelmében az egyébként jogszerű, spontán gyűlések nem oszthatók fel amiatt, hogy a szervezők elmulasztották időben tájékoztatni a rendőrséget.

Június 19-én az MHB és más civil szervezetek kritikájának hatására a Budapesti Rendőr-főkapitányság visszavonta a július 5-re tervezett meleg-felvonulás tilalmát. A budapesti rendőr-főkapitány korábban azt állította, hogy a rendezvény fontos közlekedési útvonalak forgalmát akadályozna Budapest belvárosában. A felvonulást megtartották, bár a felvonulókat az ellentüntetők részéről verbális és fizikai atrocitások érték.

Július 30-án a Pest Megyei Rendőrség 40 000 forintra (212 dollárra) bírságolta a fideszes Budai Gyulát, mert az június 11-én a rendőrség értesítése nélkül tartott sajtókonferenciát. Rendőrségi tisztviselők állítása szerint Budai megsértette a gyülekezésre vonatkozó jogszabályokat, később azonban visszavonták döntésüket. Augusztus 13-án rendőrségi tisztviselők kijelentették, hogy a gyülekezési törvény nem vonatkozik sajtótájékoztatókra, a rendőrség előzetes értesítése pedig nem előírás.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának október 7-i határozata értelmében a hatóságok megsértették a gyülekezéshez való jogot, amikor nem engedték meg néhány tucat embernek, hogy 2004-ben gyertyás demonstrációt tartsanak Medgyessy Péter volt miniszterelnök háza előtt.

Egyesülési szabadság

Az Alkotmány és a jogszabályok rendelkeznek az egyesülés szabadságáról, és a kormány általában tiszteletben tartotta ezt a jogot.

December 16-án a Fővárosi Bíróság a Főügyészség javára hozott ítéletet a szélsőséges Magyar Gárda felosztatása miatt indított polgári perben, melyben a vád az egyesülési joggal való visszaélés és a romák jogait sértő tevékenység volt. A Magyar Gárdát a 2006-os erőszakos, kormányellenes demonstrációkat követően a Jobbik Magyarországért Mozgalom hozta létre 2007-ben, „az ország hagyományainak és kultúrájának megőrzése” érdekében.

Az Alkotmánybíróság határozatában kijelentette, hogy kitűzött céljai ellenére a Magyar Gárda fellépései megsértették az ország egyesülési törvényét, és romaellenes légkört teremtettek. Márciusban például a Magyar Gárda tagjai Tatárszentgyörgyön nagygyűlést szerveztek, amelyen részt vettek a Magyar Gárda félkatonai szimpatizánsai, akik azt állították, hogy a „cigánybűnözés” veszélyezteti a közbiztonságot. A Magyar Gárda más kisvárosokban és vidéki közösségekben is szervezett egyenruhás felvonulásokat, ahol egy II. világháborús szervezet, a Nyilaskeresztes Párt zászlóit vitték. A Magyar Gárda fellebbezett a határozat ellen, az ügy az év végén folyamatban volt.

c. Vallásszabadság

Az Alkotmány és a jogszabályok rendelkeznek a vallásszabadságról, és a kormány általában tiszteletben tartotta ezt a jogot.

Amerikai Nagykövetség, Budapest

Nincs államvallás, és a törvény szerint minden bejegyzett vallási csoportot ugyanazok a jogok illetnek meg. A négy „történelmi” egyház (katolikus, református, lutheránus és zsidó) a vallási csoportoknak biztosított állami támogatás 93%-át kapta.

A Legfelsőbb Bíróság nyilvántartása szerint májusban 361 bejegyzett egyház volt Magyarországon. A bejegyzéshez a vallási csoportoknak valamelyik megyei bírósághoz kell nyilatkozatot benyújtaniuk, amelyben kijelentik, hogy legalább 100 hívük van. A bíróság határoz arról, hogy az új csoport bejegyzése megfelel-e az alkotmányos és a jogszabályi előírásoknak.

Az év során a Református Egyház kifogásolta, hogy a kormány a beszámolók szerint nem biztosított számára pénzügyi támogatást, és májusban hivatalos panaszt tett az Alkotmánybíróságnál. Június 3-án az Állami Számvevőszék (ÁSZ) hivatalos jelentést adott ki, amelyben megállapította, hogy 2005-ben és 2006-ban a kormány 2,7 milliárd forint (kb. 14,3 millió dollár) támogatást tartott vissza a vallási szervezetek által működtetett iskoláktól.

Társadalmi visszaélések és diszkrimináció

A zsidó lakosság száma 80–100 000 fő közé tehető. Az év során továbbra is előfordultak antiszemita incidensek, köztük vandalizmus is. A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége arról számolt be, hogy 2007-hez képest fokozódott az antiszemitizmus, és különös aggodalmát fejezte ki a *Magyar Hírlap* című országos napilapban közölt antiszemita cikkek miatt. A MAZSIHISZ szerint a fokozódó antiszemitizmus oka az, hogy antiszemita csoportok kihasználták az ország gazdasági nehézségei miatt széles körben tapasztalható elégedetlenséget.

A magántulajdonban lévő *Magyar Demokrata* és *Magyar Fórum* című hetilapok továbbra is közöltek antiszemita cikkeket.

Számos magyar nyelvű szélsőséges honlap létezett, melyek közül sok nyíltan antiszemita volt. Legalább két honlap rendszeresen közzétett a zsidó közösség elleni verbális támadásokat, és több alkalommal a zsidók elleni fizikai erőszakra szólított fel. Civil szervezetek beszámolóí szerint a kormány ellenőrizte ezeknek a honlapoknak a tartalmát, hogy érvényre juttassa az olyan szimbólumok, mint a horogkereszt, a sarló és kalapács, a vörös csillag és a nyilaskereszt nyilvános megjelenítésének tilalmát.

Május 28-án Borkai Zsolt, Győr polgármestere rendőrségi feljelentést tett azt követően, hogy a város közterületein nemzeti szocialista tartalmú falragaszok jelentek meg. A falragaszokon több nemzeti szocialista jelmondat szerepelt: „Jövünk! Nemzeti szocializmus! Senki sem állíthat meg minket! Csatlakozz!” A falragasz egy internetes honlapcímet is tartalmazott, amely a következőt hirdette: „63 évvel a 2. világháború után ismét itt vagyunk, hogy még erősebben és elkötelezettebben harcoljunk fajunkért és nemzetünkért!” A honlap Hitlert és más náci vezetőket is magasztalt. A rendőrség, miután megállapította, hogy a fellépések nem minősültek bűncselekménynek, nem vizsgálta ki az állításokat.

Az év során két helyi iskolai tanács is iskolaigazgatónak nevezett ki egy tanárt, aki 2007-ben feltett az internetre egy olyan képet, amely őt SS-egyenruhában ábrázolta. Bár Hiller István kultuszminiszter felszólította a tanácsokat a kinevezés visszavonására, és a kinevezést ellenző szülők tiltakozást szerveztek a városháza előtt, a helyi tanácsok megtagadták a kinevezés visszavonását.

Július 17-én az egyik fővárosi kerületi tanács arról tájékoztatta a rendőrséget, hogy jelentés érkezett az 1941-es *Jud Süss* című náci propaganda- és antiszemita film vetítéséről. A rendőrség vizsgálatot indított egy testvérpár ellen, akiket azzal gyanúsítottak, hogy a filmet az illetékes német alapítvány engedélye nélkül mutatták be. A testvérpár ezenkívül állítólag náci és neonáci tárgyakat értékesített üzleti vállalkozás keretében. A testvérpár válaszként panaszt emelt a Fővárosi Főügyészségnél, állításuk szerint a vizsgálat jogilag nem volt megalapozott. A

Amerikai Nagykövetség, Budapest

Főügyészség egyetértett, azt állította, hogy cselekedeteik nem minősültek gyűlöletkeltésnek. A rendőrség azonban folytatta a két férfi tevékenységének vizsgálatát.

Szeptember 28-án a Budapesti Zsidó Színházban hét álarcos szélsőséges savat és állati ürüléket szórt művészetpártolókra. A támadásért egy neonáci blogszerző vállalta a felelősséget, de azt állította, hogy a tervezett célszemély az előadás zsidó színműírója, Toepler Zoltán volt. Jelentések szerint a színház előzőleg rendőri biztosítást kért az előadás idejére, mivel a produkcióban részt vevő személyek közül többen kaptak fenyegető üzeneteket. A rendőrség tervezte biztonsági erők kirendelését, de állítólag olyan információt kapott, hogy a rendezvény elmarad. A rendőrök később megérkeztek, de addigra a támadók már elmenekültek.

Október 10-én két országgyűlési képviselőt, Lezsák Sándort és Balog Zoltánt azzal vádolták meg, hogy a huszadik század elején katolikus püspökből országgyűlési képviselővé lett Prohászka Ottokár állami emlékűnérségén antiszemita megjegyzéseket tettek. Prohászkat számos csoport antiszemitanak tartotta, és a budapesti Holokauszt Emlékközpont „a konzervatív antiszemita ideológia vezéralakjának” nevezte. A Magyar Katolikus Egyház visszautasította a vádat. Lezsák azért méltatta Prohászkat, mert „szót emelt a kozmopolita-parazita réteg visszaszorításáért, a magyarság felemelkedéséért”, Balog pedig kijelentette, hogy „ha hagyjuk, hogy elvegyék tőlünk magyarságunk fundamentumát képező keresztény hitünket, akkor csak biológiai létünkben maradunk meg”. A média beszámolóit antiszemitizmussal vádolták Lezsákot és Balogot, azt állítva, hogy a „kozopolita parazita réteg” a zsidókra utaló hivatkozás volt.

A rendőrség szerint az év első tíz hónapjában zsidó és keresztény tulajdon elleni vandalizmusról, illetve rongálásról 365 esetben tettek jelentést (31 esetben templomokban, 334 esetben temetőkből). 2007-ben 287, 2006-ban pedig 387 ilyen jellegű bejelentés érkezett. A rendőrség és egyes egyházi hatóságok szerint az incidensek vandál cselekedetek voltak, nem pedig a vallási intolerancia megnyilvánulásai, számos vallási vezető és emberi jogi szervezet azonban másképp vélekedett.

A miniszterelnök, magas rangú kormányzati tisztviselők és a pártok képviselői számos alkalommal felszólláltak a különböző szélsőséges demonstrációk ellen, és az év során több demonstrációt kezdeményeztek, melyek némelyikén részt is vettek.

Április 29-én a Gój Motorosokelnevezésű antiszemita motoros banda tiltakozást tervezett az egyik országos napilap főszerkesztőségénél, amely leközölt egy őket „náciknak” nevező szatirikus írást. A tüntetés kapcsán szervezett ellen-demonstráció közel 300 résztvevője között a miniszterelnök is megjelent.

Május 9-én a miniszterelnök bejelentette a Magyar Demokratikus Charta, egy az erőszak elleni küzdelem és a szélsőségesség megfékezése iránt elhivatott új mozgalom megalakulását. Szeptember 18-án a Magyar Demokratikus Charta megszervezte első nagygyűlését, ahol mintegy négyezren vettek részt, köztük a miniszterelnök, Budapest főpolgármestere és az ellenzéki pártok tagjai.

A kormány az év során kárpótlásban részesítette a Holokauszt néhány túlélőjét, de a Kárpótlási Hivatalt továbbra is akadályozta a bürokrácia és a kellő hatékonyság hiánya, ennek következtében nagyon sok igényt visszautasítottak. A Kárpótlási Hivatal például arról számolt be, hogy a Holokauszt amerikai túlélői által benyújtott 5600 igényből 4500-at utasítottak vissza. A visszautasítások a leggyakrabban abból adódtak, hogy az igénylő nem nyújtott be elég dokumentumot. A Bet Tzdek elnevezésű civil szervezet a magyar dokumentációs követelményt „visszterhesnek” nevezte, és azt állította, hogy olyan irreális akadályokat teremt, amelyeket az igénylők többsége nem tud leküzdeni.

A téma részletesebb tárgyalását lásd a *vallásszabadságról szóló 2008. évi nemzetközi jelentésben (2008 International Religious Freedom Report)* a következő honlapon: www.state.gov/g/drl/irf/rpt.

d. Mozgásszabadság, kitelepítettek, menekültvédelem és hontalanok

A törvény előírja az országhatáron belüli mozgás szabadságát, valamint a külföldi utazáshoz, emigrációhoz és a hazatelepüléshez való jogot, és a kormány általában tiszteletben tartotta ezeket a jogokat. A kormány együttműködött az ENSZ menekültügyi főbiztosának hivatalával és más humanitárius szervezetekkel a menekültek, a hazatérő menekültek, a menedékjogot kérők, a hontalanok és más veszélyeztetett személyek védelmezésében és segítésében.

A törvény nem rendelkezik az erőszakos kitelepítésről, és a kormány nem alkalmazott ilyet gyakorlatot.

Menekültek védelme

A jogszabályok – a menekültek helyzetéről szóló 1951. évi ENSZ-egyezménnyel és annak 1967. évi jegyzőkönyvével összhangban – rendelkeznek a menedékjog, illetve a menekültstátusz megadásáról, és a kormány létrehozott egy menekült-védelmezési rendszert.

A gyakorlatban a kormány védelmet biztosított a menekültek olyan országokba történő kitoloncolása, illetve visszaküldése ellen, ahol életük vagy szabadságuk veszélyeztetve lehet.

Az év első hat hónapja során a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalhoz 1218 menekültstátusz iránti kérelem érkezett be, melyek közül az 99-et hagyott jóvá. Emellett a kormány ideiglenes védelmet biztosított 31 olyan személynek, akik az 1951. évi egyezmény és az 1967. évi jegyzőkönyv értelmében nem minősültek menekültnek.

Augusztus 1-jén az ENSZ menekültügyi főbiztosának regionális képviselője a kormány menekültpolitikájával kapcsolatos aggodalmának adott hangot azt követően, hogy egy menekülttáborban július 30-án a menedékjogot kérők között harc tört ki. A képviselő a legfőbb aggodalomra okot adó területként az elégtelen finanszírozást, a létszámleépítéseket, az egészségügyi ellátáshoz való korlátozott hozzáférést, valamint az élelmiszerek gyenge minőségét említette.

A január 1-jén hatályba lépett jogszabályi változások nyomán javultak a menedékjogot kérők hatósági fogvatartásának feltételei. A maximális fogvatartási időszak egy évről hat hónapra csökkent, és a kormány bővítette a menedékjoggal kapcsolatos ügybe bevonható családtagok körét.

3. rész: A politikai jogok tiszteletben tartása: A kormány leváltására vonatkozó állampolgári jogok

A törvény az állampolgárok számára biztosítja a kormányuk békés leváltásához való jogot. Az állampolgárok a gyakorlatban éltek ezzel a joggal az általános választójogra épülő, rendszeres időközönkénti, szabad és tisztességes választások útján.

Választások és politikai részvétel

2006 áprilisában Gyurcsány Ferenc miniszterelnök és szociál-liberális koalíciója került újra hivatalba, szabad és tisztességes választás útján. A koalíció később feloszlott, egyedüli kormánypárt a Magyar Szocialista Párt (MSZP) maradt.

A kormányzat nem alkalmazott a politikai pártokra vonatkozó korlátozásokat.

A 386 tagú Országgyűlésben 43 nő volt, a miniszterek között pedig kettő.

Adatvédelmi jogszabályok miatt az Országgyűlésben és a Kormányban képviseltetett kisebbségek számára nem áll rendelkezésre információ.

Kormányzati korrupció és átláthatóság

A törvény tiltja a hivatali korrupciót; a kormányzat azonban nem szerez érvényt hatékonyan a rendelkezéseknek, és a köztisztviselőkről széles körben gondolják, hogy büntetlenül vesznek részt korrupciós tevékenységekben. A Világbank egész világra kiterjedő kormányzati mutatói szerint a kormányzati korrupció problémát jelentett. A rendvédelmi szervek tisztviselőinek körében tapasztalható magas szintű korrupció is probléma maradt.

A törvény az országgyűlési képviselők, a magas rangú kormányzati tisztviselők, közalkalmazottak és köztisztviselők, valamint a rendvédelmi szervek tisztviselői számára előírja, hogy pénzügyi helyzetüket rendszeres időközönként nyilvánosságra kell hozniuk.

A korrupció vizsgálatára 2007 júniusában létrehozott, 18 tagú Antikorrupciós Koordinációs Testület működése az év során nehézségekbe ütközött. A testület eredetileg a kabinet tagjaiból, valamint nem kormányzati állami intézmények és civil szervezetek képviselőiből állt. Decemberben azonban három civil szervezet képviselője távozott a testületből, abbéli csalódottságára hivatkozva, hogy a testület egyetlen stratégiáját, többek között a korrupció elleni stratégiát sem fogadták még el.

Március 3-án a kormány a feketegazdaság és a csalás elleni fellépés jegyében korrupció elleni tanácsot hozott létre. A tanácsban hat miniszter, három rendvédelmi szerv és tíz tulajdonjogi érdekcsoport képviselteti magát. A tanács céljai között egy a feketegazdaság figyelemmel kísérését lehetővé tévő egységes adatbázis létrehozása és a probléma kezelésére hivatott átfogó stratégia kidolgozása szerepelt.

A végrehajtó és a törvényhozó szerveken belül a jelentések szerint az év folyamán nőtt a korrupció, és számos korrupciógyanús eset kapott nagy nyilvánosságot.

Május 14-én például a Bács-Kiskun Megyei Ügyészség Zuschlag János, volt szocialista párti országgyűlési képviselő és 15 bűntársa ellen csalás miatt emelt vádat. A vád szerint a vádlottak 1995 és 2001 között civil csoportok hálózatát építették ki, csalárd módon szereztek állami támogatást, továbbá hamis jelentéseket és csalárd számlákat adtak ki. A vádlottak, akik közel 75 millió forint (kb. 400 000 dollár) értékű állami támogatást használtak fel, állítólag magánvállalkozásokat és választási kampányt finanszíroztak. A büntetőeljárás az év végén folyamatban volt.

Augusztus 7-én a Fővárosi Főügyészség utasította a BRFK-t, hogy vizsgálja ki a kormányzóvivő hivatalos weboldalának létrehozásával kapcsolatos korrupcióra és pénzeszközökkel való visszaélésre vonatkozó állításokat. A kormány ajánlati felhívást írt ki a weboldal fejlesztésére, és végül egy 200 millió forintos (1,1 milliárd dolláros) szerződés mellett döntött. Egyes vélemények szerint a weboldal formai és tartalmi megoldása nem áll arányban a kifizetett összeggel. A pénzeszközökkel való visszaéléssel kapcsolatos vizsgálat az év végén folyamatban volt.

A törvény rendelkezik a kormányzati információk hozzáférhetőségéről, és a kormány – ilyen irányú megkeresés esetén – általában biztosította is ezt a lehetőséget. Számos bírósági határozat azonban továbbra sem érhető el a nyilvánosság számára. Az év folyamán a TASZ a nyilvános információkhoz való hozzáférés akadályozása miatt több pert indított a kormány ellen.

4. rész: Nemzetközi és civil szervezetek által emberi jogi jogsértések tárgyában indított vizsgálatokkal kapcsolatos kormányzati magatartás

Számos hazai és nemzetközi emberi jogi csoport működött, általában kormányzati korlátozás nélkül. A csoportok emberi jogokkal kapcsolatos ügyeket vizsgáltak és megállapításait

Amerikai Nagykövetség, Budapest

közvetették. A kormányzati tisztviselők együttműködést tanúsítottak, és készséggel reagáltak az említett szervezetek véleményére.

5. rész: Diszkrimináció, társadalmi visszaélések és emberkereskedelem

A törvény tiltja a faj, nem, fogyatékoság, nyelv vagy szociális helyzet alapján történő hátrányos megkülönböztetést, a gyakorlatban azonban továbbra is széles körben alkalmaztak hátrányos megkülönböztetést, különösen romákkal szemben. A nők elleni erőszak, a gyermekbántalmazás és az emberkereskedelem szintén problémát jelentett.

A diszkrimináció elleni jogszabályok végrehajtásának felügyeletével foglalkozó Egyenlő Bánásmód Hivatalhoz szeptember 30-áig 964 panasz érkezett be, melyek közül a Hivatal 443 esetben indított vizsgálatot, 27 hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos panasz esetében pedig úgy döntött, hogy további indoklásra szorul. Ezekben az esetekben az Egyenlő Bánásmód Hivatal a munkáltatókat a jogellenes tevékenység megszüntetésére, a további szabálytalanságoktól való tartózkodásra, hat esetben pedig 500 000 forinttól 3 millió forintig terjedő (2650–15 900 dolláros) bírság megfizetésére kötelezte.

Nők

A nemi erőszak, azon belül a házasságon belüli erőszak is jogellenes, de az ilyen jellegű bűncselekményeket gyakran nem jelentették. A nemi erőszakért járó büntetés 2–8 év szabadságvesztés, de súlyosabb esetekben akár 15 év is lehet.

2007-ben a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetéssel foglalkozó ENSZ-bizottság országjelentése bírálattal illette a kormányt a nemi erőszak szűk meghatározásáért. A törvény értelmében szexuális tettelegesség csak akkor minősül nemi erőszaknak, ha fizikai erőszakkal társul.

Az év első hat hónapja során a rendőrség 93 nemi erőszakkal kapcsolatos ügyet vizsgált ki, melyek nyomán 60 esetben emeltek vádat nemi erőszak miatt. Az ítéletek számáról nem áll rendelkezésre adat.

Az erőszak tiltásával kapcsolatos törvény nem említi külön a családon belüli erőszakot. A családon belüli erőszakkal összefüggő ügyekben indított eljárásokban a vád tettelegesség vagy testi sértés volt, amely legfeljebb nyolc év szabadságvesztéssel sújtható. Az MKR szerint a 2007-ben összesen regisztrált 2593 esethez képest az év első tíz hónapja során 2137 nő esetében jelentették, hogy családon belüli erőszak áldozata lett; az ilyen esetek túlnyomó többségét azonban az áldozatok félelem vagy szégyenérzet miatt nem jelentették. A családon belüli erőszak tárgyában folytatott szakértői kutatás szerint az országban a nők kb. 20%-át érte tettelegesség, vagy esett családon belüli erőszak áldozatává. A családon belüli erőszak ritkán volt bűnvádi eljárás tárgya.

Civil szervezetek továbbra is bíráltak egy 2006-ban elfogadott jogszabályt, amely lehetővé teszi a bíróságok számára, hogy az erőszakos házastársakkal szembeni védelem érdekében korlátozó határozatokat hozzanak. A törvény értelmében az ügyészeknek hajlandónak kell lenniük a bírósági határozatok végrehajtására, amire korábban nem szívesen vállalkoztak.

A nők elleni nemi erőszak büntetőjogi kezelését nehezítette az áldozatot hibáztató társadalmi attitűd, és civil szervezetek arról számoltak be, hogy a rendőrség továbbra sem mindig tartóztatta le a nemi erőszakkal vádolt személyeket. Az áldozatok jogait védő ügyvédek szerint ez a vonakodás talán annak tudható be, hogy nem voltak meggyőződve arról, hogy az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyan rendezze a nemi erőszakkal kapcsolatos ügyeket.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium továbbra is fenntartotta a családon belüli erőszakkal kapcsolatos internetes oldalát, és az áldozatok számára 24 órás forródrótot működtetett,

Amerikai Nagykövetség, Budapest

ezenkívül a nemi erőszak áldozatául esett nők számára kialakított, a kormányzat által üzemeltetett menedékhelyek számát 10-ről 11-re növelte.

A prostitúció legális, de a prostituáltak csak bizonyos helyeken folytathatják tevékenységüket, iskoláktól és templomoktól távol. A rendszeres prostitúciót folytató személyek száma a becslések szerint 7000 és 9000 közötti, de a nyári turistaszezonban akár a 20 000-et is elérheti. Sok lányt futtatók kényszerítettek vagy csábítottak prostitúcióra. A prostitúciót folytató 18 év alatti nők száma a jelentések szerint az elmúlt néhány évben emelkedett.

A törvény rendelkezik a biztonságos munkahelyhez való jogról, és tiltja a szexuális zaklatást, amely bűncselekménynek minősül. Bár az Egyenlő Bánásmód Hivatalhoz nem érkezett jelentés szexuális zaklatásról, a probléma széles körű, és a nők gyakran azért nem teszik szóvá a zaklatást, mert félnek állásuk elvesztésétől.

A törvény értelmében a nők és a férfiak egyenlő jogokat élveznek. Az év során az Egyenlő Bánásmód Hivatal nem számolt be olyan esetekről, amelyekben munkáltatók nőket szemben hátrányos megkülönböztetést alkalmaztak volna. A munkahelyeken azonban alkalmaztak a nőkkel szemben gazdasági diszkriminációt, különösen az 50 év feletti, valamint a várandós állásukra esetében. A Központi Statisztikai Hivatal szerint a nők megközelítőleg 11%-kal kerestek kevesebbet, mint a férfiak.

Gyermekek

A kormány továbbra is elkötelezett maradt a gyermekek jogai és jóléte iránt.

A törvény 18 éves korig gondoskodik a gyermekek ingyenes, kötelező iskoláztatásáról, egy 2006-ban készült tanulmány szerint azonban a romák több mint 82%-a nyolc osztályt vagy kevesebbet végez el, szemben a lakosság többi részének 36%-ával. Ehhez hasonlóan míg a valamilyen középiskolát végzettek becsült aránya a lakosság körében 40%, a romák között csupán 3,1%.

A közoktatási rendszer továbbra sem biztosított a kisebbségek számára megfelelő, anyanyelven történő oktatást. A roma nyelvű tankönyvek és képzett tanárok utánpótlását nem biztosították.

A roma gyerekek szegregációja továbbra is problémát jelentett. Sok esetben minden különösebb ok nélkül kiegészítő osztályba kerültek, a többi tanulóval ténylegesen elkülönítve. Civil szervezetek és kormányzati tisztviselők becslése szerint a roma gyerekek 20%-a kerül kiegészítő oktatási programokba. Sok iskolában, ahol a tanulók nagy része roma, leegyszerűsítették a tantervet. Azok az iskolák, ahol romák vannak többségben, általában zsúfoltabbak, kevésbé jól felszereltek, fizikai állapotuk pedig sokkal rosszabb, mint azoké, ahová nem roma tanulók járnak.

November 19-én a Legfelsőbb Bíróság az Esély a Gyermekeknek Alapítvány elnevezésű civil szervezet javára ítélt egy Hajdúhadház önkormányzata ellen hátrányos megkülönböztetés ügyében indított perben. Az ítélet kimondta, hogy az önkormányzat és az általa működtetett két általános iskola jogellenesen diszkriminált roma tanulókat azért, hogy kizárta őket a nem roma gyerekek közösségéből. Az alapítvány azzal vádolta a helyi hatóságokat, hogy a roma gyerekeket különálló, rosszul karbantartott épületekben helyezte el, ahol leegyszerűsített tanterv szerint folyt a tanítás. Az alapítvány további három, a jászladányi, győri és kaposvári önkormányzatok ellen benyújtott keresetében az év végéig bezárólag nem született döntés.

Május 2-án az Országgyűlés elfogadta azt a törvényt, mely szerint az iskolákat működtető önkormányzatoknak a hátrányos megkülönböztetés leküzdésére esélyegyenlőségi tervet kell kidolgozniuk. Azok az iskolák, amelyek nem teljesítik ezt az elvárást, nem pályázhatnak uniós támogatásokra. Azoknak az önkormányzatoknak, amelyek kidolgozzák ugyan a tervet, de nem teljesítik a kötelezettségeiket, vissza kell fizetniük az EU által nyújtott támogatást.

Amerikai Nagykövetség, Budapest

Június 2-án az Országgyűlés elfogadott egy törvényt, amely a halmozottan hátrányos helyzetű szülők számára biztosít támogatást ahhoz, hogy gyermekeiket óvodába járathassák. Az új törvény 2009 januárjában lép hatályba. Hátrányos helyzetű gyerekek számára létrehozott, speciális programok elindítása céljából a kormány emellett pénzügyi támogatást kezdett nyújtani óvodák részére.

A hátrányos helyzetű tanulók kiegyensúlyozottabb területi eloszlása érdekében a kormány újrarajzolta a közoktatási intézmények beiskolázási körzeteinek határait is. Az új határok biztosítják, hogy a hátrányos helyzetű tanulók aránya egyik körzetben se haladja meg a teljes tanulói létszám 25%-át.

Civil szervezetek és roma aktivisták szerint a roma gyerekek nem részesülnek egyenlő szintű orvosi ellátásban és egyéb, a kormány által biztosított szolgáltatásban.

Rendőrségi adatok szerint az év első tíz hónapjában 3801, gyermekek ellen elkövetett bűncselekményt jelentettek be, ez a szám a 2007-es évben 4568 volt. A gyermekbántalmazási ügyekkel kapcsolatban – különösen a családon belüli erőszak tekintetében – a rendőri állomány továbbra sem részesül megfelelő képzésben, nincs megfelelő hatásköre és intézményi háttere sem. Egyes jelentések szerint előfordult, hogy emberkereskedők szexuális kizsákmányolás céljából kislányokkal kereskedtek.

Emberkereskedelem

A törvény az emberkereskedelem minden formáját tiltja, mégis voltak arra vonatkozó jelentések, hogy nőket és lányokat hoztak be az országba, vittek külföldre, illetve kereskedtek velük az országon belül.

Az áldozatokkal elsősorban szexuális kizsákmányolás céljából kereskedtek, de egyes jelentések szerint házi rabszolgának és fizikai munkára is adtak el embereket, az utóbbiakat főleg építkezésekre. A fő kiindulási országok Szlovákia, Románia, Ukrajna, Moldova, Lengyelország, a Balkán országai és Kína voltak, a fő célszágok pedig Ausztria, Németország, Spanyolország, Hollandia, Olaszország, Franciaország, Svájc és az Egyesült Államok. Egyes jelentések szerint Közép-Amerikába, Mexikóba, a skandináv országokba, Japánba és az Egyesült Királyságba is irányult emberkereskedelem. Nők szexuális kizsákmányolás céljából történő adásvétele az országon belül is előfordult.

Nem készültek arra vonatkozó hivatalos becslések, hogy Magyarországról vagy Magyarországon keresztül összesen hány nővel kereskedtek.

Az emberkereskedelemnek leginkább kitett személyek nagykorú árvák, illetve fiatal vidéki és fiatal roma nők voltak. A sértettek profilja folyamatosan változott, átlagéletkoruk csökkent, és egyre több volt köztük a gyermek.

Kormányzati tisztviselők és civil szervezetek szerint az emberkereskedők magánszemélyek vagy kisebb, családi kapcsolatokra épülő csoportosulások voltak. Szervezett bűnözői csoportok sok áldozatot behoztak az országba, illetve az országon keresztül külföldre vitték és prostitúcióra kényszerítették őket.

Az emberkereskedők főbb toborzási módszerei között szerepelt külföldi álláshirdetések feladása au pair, pincérnő és táncosnő pozíciókra. Néhány esetben az áldozatok sejtették, hogy a célszágban prostituáltként kell majd dolgozniuk, de annak nem voltak tudatában, hogy erősen korlátozzák őket személyes szabadságukban.

A törvény értelmében emberkereskedelemért legfeljebb három év börtönbüntetés szabható ki, vagy ha a bűncselekményben 12 éven aluli gyermek is érintett, öt évtől életfogytig terjedő szabadságvesztés. Szervezett hálózat esetén az emberkereskedelem bármilyen formája

Amerikai Nagykövetség, Budapest

életfogytig tartó börtönbüntetéssel és vagyonekobzással járhat. Az emberkereskedelem ellen fellépő civil szervezetek szerint az erőfeszítéseket jelentősen akadályozza az államügyszési hivatal vonakodása az esetek felderítésével kapcsolatban, valamint az, hogy a rendőrjárőrök jelentős része nincs tudatában a probléma súlyosságának. Az év első felében a rendőrség 12 emberkereskedelmi ügyben folytatott nyomozást, ezek közül hármat továbbított az ügyészségnek.

Arra nincs bizonyíték, hogy kormányzati tisztviselők érintettek lettek volna emberkereskedelemben, vagy szemet hunytak volna felette.

Március 26-án a kormány az emberkereskedelem leküzdésére irányuló, négyéves nemzeti stratégiát fogadott el, amelyben nemzeti szintű célokat és prioritásokat fektettek le, illetve különböző kormányhivatalok között osztották fel a feladatokat. Az emberkereskedelem elleni küzdelemben legközvetlenebbül érintett kormányhivatalok az Igazságügyi- és Rendészeti Minisztérium, a Külügyminisztérium, az Országos Rendőr-főkapitányság, a Határőrség és a Vám- és Pénzügyőrség. Létezik ezenkívül egy emberkereskedelem elleni tárcaközi munkacsoport, valamint a Nemzeti Nyomozóirodán belül egy Nemzetközi Emberkereskedelem Elleni Osztály is.

A Kormány rendszeresen együttműködik más országokkal emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyek felderítésében. Az év első felében hét külföldi illetőségű, emberkereskedelemmel vádolt személy kiadatása történt meg.

Körülbelül 60 regionális és helyi áldozatvédő iroda működött. Az emberkereskedelemnek áldozatul esett személyek pszichológiai, szociális és jogi segítséget kaptak. Az áldozatok számára a Szociális és Munkaügyi Minisztérium forródrótot működtetett. Azok a sértettek, akik együttműködtek a rendőrséggel és az ügyészséggel, átmeneti szálláshelyet, az országból való kiutasítás ideiglenes felfüggesztését és védelmet kaphattak. Az év során a kormány 132 millió forintot (kb. 700 000 dollárt) költött az emberkereskedelem áldozatainak védelmére.

A kormány továbbra is szorosan együttműködött a hazai civil szervezetekkel és a Nemzetközi Migrációs Szervezettel az emberkereskedelem elleni figyelemfelhívó programokban.

Az amerikai Külügyminisztérium emberkereskedelemről szóló éves jelentése (*Trafficking in Persons Report*) a következő weboldalon olvasható: www.state.gov/g/tip.

Fogyatékkal élő személyek

A törvény tiltja a fogyatékkal élők diszkriminációját a munka, az oktatás, az egészségügyi ellátás és egyéb, állam által nyújtott szolgáltatás területén, ennek ellenére ezek az emberek gyakran szembesültek megkülönböztetéssel és előítéletekkel.

Kormányzati források 600 000-re becsülték a fogyatékkal élők számát, de a fogyatékosokkal foglalkozó szervezetek szerint ez a szám az egymilliót is eléri.

Civil szervezetek szerint aggályos, hogy a kormány által működtetett, szellemi fogyatékosok hosszú távú kezelését végző intézmények tevékenységét nem ellenőrzi független testület. Egy-egy beszámoló szerint ezen intézmények dolgozói túlzott szigorral bánnak a betegekkel; ezt a problémát a szakértők részben a szakszemélyzet elégtelen létszámának tulajdonítják.

A Szellemi Fogyatékosok Érdekvédő Szervezete (Mental Disability Advocacy Center, MDAC) elnevezésű nemzetközi civil szervezet bírálta a kormányt azért, mert nem teljesítette a gyámság alá helyezett személyek jogainak védelmével kapcsolatos kötelezettségeit. Az MDAC szerint az egyik alapvető problémát az jelentette, hogy azoknak a fogyatékosoknak, akik bizonyos döntéseik meghozatalában segítségre szorulnak, nincs más választásuk, mint a gyámság alá kerülés. A civil szervezet által 2007 májusában végzett felmérés szerint 66 000 felnőtt élt jogi cselekvőképességétől megfosztottan.

Egy a WHO által végzett felmérés októberben nyilvánosságra hozott eredményei arra hívják fel a figyelmet, hogy a magyarországi pszichiátriai gondozás rendszere több ponton is kérdéseket vet fel. A felmérés szerint a legsúlyosabb betegek ellátására nincs elég kórházi férőhely, és rehabilitációs program sem áll rendelkezésre. A felmérés eredményeire reagálva az egészségügyi miniszter országos szintű vitát kezdeményezett egy nemzeti egészségügyi tervről.

2007 augusztusában a kormány elfogadott egy hároméves, 100 milliárd forint (kb. 530 millió dollár) költségvetésű programot, amely a fogyatékkal élők körülményeinek javítását és társadalmi beilleszkedését segíti életszínvonaluk emelésével, valamint a rehabilitációs szolgáltatásokhoz, oktatáshoz és munkához való hozzáférésük megkönnyítésével.

Egy kormányrendelet értelmében minden, húsznál több főt foglalkoztató vállalkozás köteles a munkahelyek 5%-át fizikai vagy szellemi fogyatékos munkavállalókkal betölteni. Ha egy vállalat nem teljesíti ezt az elvárást, pénzbírsággal sújtható. A fogyatékos személyek alkalmazása helyett azonban a munkáltatók többségre inkább kifizette a bírságot. Az év során a munkaképes korú szellemi fogyatékosok megközelítőleg 9%-a állt alkalmazásban.

Mind a központi kormányzat, mind az önkormányzatok folyamatosan akadálymentesítették a középületeket, hogy lehetővé tegyék a fogyatékkal élők bejutását. Törvényi előírás, hogy minden, a központi kormányzat által fenntartott épületet akadálymentesíteni kell 2010-ig; az önkormányzatokra vonatkozóan ez a határidő 2013. A fogyatékkal élők elsődleges jogvédő szerve a Szociális és Munkaügyi Minisztérium.

Nemzeti/Faji/Etnikai kisebbségek

A legnagyobb létszámú etnikai kisebbséget a roma közösség alkotja. A magyar Központi Statisztikai Hivatal 2007-es felmérése szerint a lakosság 2%-a roma, de nem hivatalos, egymástól igen eltérő becslések szerint a valós szám ennél sokkal magasabb.

A jelentések szerint a romákkal szemben rendszeresen előfordultak rendőri túlkapások, de sok áldozat félt jogorvoslatot keresni vagy értesíteni a civil szervezeteket. Az év során a roma és a nem roma csoportok közötti feszültség kiéleződött, és időnként erőszakba, illetve gyilkosságba torkollott.

A jelentések szerint az év során 20 lőfegyveres és robbantásos támadás irányult romák ellen, ezek közül két esetben összesen négy roma halt meg. November 3-án Nagycsécén roma családok házaikat Molotov-koktélokkal és lőfegyverekkel támadták meg, az incidensben egy férfi és egy nő vesztette életét. November 18-án egy pécsi roma család házára dobtak kézigranátot, amely két személy halálát okozta. A támadásokra válaszul az országos rendőr-főkapitány egy 50 fős nyomozóegységet állított fel a bűnesetek felderítésére. Bár a rendőrség még nem határozta meg a bűncselekmények elkövetésének konkrét indítékát, az általános vélekedés szerint az etnikai származás szerepet játszhatott az eseményekben. Ezek az ügyek az év végén még folyamatban voltak.

A Magyar Gárda elnevezésű, szélsőséges félkatonai csoport verbálisan többször bántalmazott és fenyegetett meg romákat az ország több pontján, az általuk „közbiztonság hiányának” és „cigánybűnözés”-nek nevezett jelenségek ellen szervezett felvonulásaik során. Válaszképpen roma csoportok gyakran szerveztek az intolerancia és a szélsőségeség elleni tiltakozó demonstrációkat.

Kolompár Orbán, az Országos Cigány Önkormányzat elnöke felhívást intézett a roma közösséghez, hogy a növekvő feszültségre válaszul szervezzék meg saját önvédelmi mozgalmukat. Az év végéig azonban nem alakult meg ilyen szervezet.

Amerikai Nagykövetség, Budapest

Augusztus 7-én egy kb. 45 000-es példányszámú satirikus hetilap megjelentetett egy karikatúrát, amely munkanélküli, törvénytörő romákat ábrázol, amint keményen dolgozó, nem roma származású embereket félemlítenek meg. A Roma Sajtóügynökség által benyújtott panaszra válaszul a Magyar Újságírók Országos Szövetségének Etikai Bizottsága elbocsátotta a hetilap szerkesztőjét, és nyilvánosan bocsánatot kért.

Október 18-án Olaszliszkán szópárbaj alakult ki a helyi romák és egy 500 fős csoport között, akik Szögi Lajos sírjánál akarták leróni kegyeletüket. A tanárt 2006-ban ölték meg egy közlekedési balesetet követően, amelyben megsérült egy roma gyerek. A nagy létszámú rendőri jelenlét megakadályozta a két csoport összecsapását.

A romák továbbra is széles körű hátrányos megkülönböztetésnek voltak kitéve a munkavállalás, az oktatás és a lakáshoz jutás területén, a büntetés-végrehajtási intézményekben, valamint nyilvános helyeken, például éttermekben és bárokban. Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet adatai szerint más állampolgárokhoz viszonyítva a romák jelentősen alulképzettek, jövedelmük és várható életkoruk pedig jóval az átlag alatt van.

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 2007-es jelentése a munkanélküliség arányát a roma közösségekben 40%-ra becsülte, az ország kevésbé fejlett részein azonban ez az arány a 90%-ot is meghaladta. Becslések szerint a roma munkanélküliség három-ötszöröse a nem roma lakosság körében tapasztalhatónak.

A romák nem megfelelő lakáskörülményei továbbra is problémát jelentettek: a romák életkörülményei sokkal rosszabbak voltak az országos átlagnál. Roma érdekcsoportok szerint az önkormányzatok különböző módszerekkel megakadályozzák, hogy a romák kedvezőbb lehetőségeket kínáló kerületekbe költözzenek. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium felmérése szerint kb. 100 000 halmozottan hátrányos helyzetű, nagyrészt roma ember él kb. 500 olyan, főleg külvárosi részen, ahol a legalapvetőbb infrastruktúra sem áll rendelkezésre. Az év során a kormány folytatta ezen „táborok” felszámolására és az ottlakók kedvezőbb körülmények közé költöztetésére irányuló speciális programját.

Május 8-án az Állami Számvevőszék közzétett egy jelentést, melyben aggodalmát fejezte ki a kormány romapolitikájának átláthatatlansága miatt. A jelentés megállapította, hogy a roma projektekre fordított támogatások mértéke jelentősen növekedett, de a támogatási programok megtervezése, lebonyolítása és nyomon követése továbbra is hagy kívánnivalókat maga után. A jelentés szerint a legsúlyosabb probléma az, hogy a támogatások továbbra sem érik el az igazán rászoruló csoportokat.

Május 14-én a miniszterelnök kinevezett egy különleges kormánybiztost az újonnan létrehozott, tárcaközi romaügyi bizottság élére, amely a kormány romapolitikáját hivatott koordinálni.

A legtöbb minisztériumnak volt roma ügyekre specializálódott tisztviselője, és a megyei munkaügyi központok is foglalkoztattak romaügyi referenseket, akik elsősorban a roma közösség igényeit tartották szem előtt. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium további anyagi ösztönzőeszközökkel próbálja rávenni az iskolákat arra, hogy a nem roma származású tanulókat és a roma gyerekeket egy osztályban helyezték el, és a tévesen kisegítő osztályokba sorolt roma gyerekeket reintegrálják. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium működtet egy olyan programot, amely a roma közösségek infrastrukturális fejlesztését támogatja.

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium egy diszkriminációellenes jogi segélyhálózatot működtetett, amely ingyenes jogsegélyt biztosított romák részére olyan esetekben, amikor etnikai hovatartozásuk miatt hátrányos megkülönböztetés érte őket.

A romáknak, csakúgy mint a többi 12 hivatalosan elismert kisebbségnek, joguk van kisebbségi önkormányzat létrehozására, amely kisebbségi tevékenységek koordinálásával, illetve kulturális

Amerikai Nagykövetség, Budapest

és oktatási ügyekkel foglalkozik. Minden kisebbségi önkormányzat elnökének joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzat ülésein részt vegyen és felszólaljon.

December 13-án egy helyi járatú budapesti busz utasai jelentették, hogy szemtanúi voltak két angolul beszélő fekete férfi és egy több férfiből álló csoport közötti heves szóváltásnak. A férfiak állítólag megtámadták a fekete bőrű utasokat, egyiküket kilökték a buszból, aztán többször fejbe rúgták. A tanúk elmondása szerint a több perces verekedés ideje alatt kb. 30 ember ült csendben a buszon.

Egyéb társadalmi visszaélések és diszkrimináció

A homoszexualitás jogilag megengedett, de szélsőséges csoportok továbbra is bántalmazzák és támadják a homoszexuálisokat.

Június 27-én és július 2-án ismeretlen tettesek Molotov-koktélokot dobtak egy homoszexuálisok által látogatott budapesti bárba és fürdőbe; az incidensekben senki nem sérült meg. A Nemzeti Nyomozóiroda vizsgálatot folytatott az ügyben, de év végéig nem jelölt meg gyanúsítottakat, és nem is tartóztatott le senkit.

Július 5-én a másságot elutasító tüntetők erőszakkal megzavarták a homoszexuálisok évente megrendezett budapesti felvonulását, két egymást követő évben immár másodszor. A becslések szerint a 2000 résztvevőt számláló felvonulás egy több száz főből álló csoporttal találkozott, akik szóban inzultálták, majd tojással, paradicsommal, utcakövekkel, gázlövedékekkel és Molotov koktélokkal dobálták meg őket. A rendőrség könnygázzal és vízágyúkkal próbálta szétosztatni a tömeget. Ötvenhét másságellenes tüntetőt tartóztattak le, 14 ember sérült meg.

HIV/AIDS-fertőzöttekkel szembeni társadalmi erőszakról, illetve diszkriminációról nem érkezett jelentés.

6 .rész: Munkavállalói jogok

a. Egyesülési jog

A törvény lehetőséget biztosít a munkavállalók számára, hogy előzetes engedély vagy túlzott követelmények nélkül szakszervezetet alakítsanak, vagy egy általuk választott szakszervezetbe belépjenek, és a munkavállalók a gyakorlatban éltek is ezekkel a jogokkal.

A törvény lehetővé teszi, hogy a szakszervezetek függetlenül és önállóan folytassák tevékenységüket; a kormány a gyakorlatban meg is védte ezt a jogot. A honvédségi és a rendőri állomány tagjainak kivételével a munkavállalóknak joguk van a sztrájkhoz, és éltek is ezzel a joggal a gyakorlatban. A törvény lehetőséget biztosít a honvédségi és a rendőri állományt képviselő szakszervezetek számára, hogy sérelmeik jogi úton történő rendezéséért bírósághoz forduljanak.

b. A kollektív szerveződéshez és tárgyaláshoz való jog

A kollektív tárgyaláshoz való jog törvényi védelem alatt áll, és a kormány biztosította is e jog szabad gyakorlását. 2007-ben a munkavállalók 40,6%-ára vonatkoztak kollektív szerződések.

A munkáltatók nem alkalmaztak diszkriminációt a szakszervezetekkel szemben, és más formában sem avatkoztak be tevékenységükbe.

Nincsenek export-feldolgozási övezetek, de egyes külföldi vállalatok gyakran vámszabad területi státuszt kaptak létesítményeikhez.

A vámszabad területek nem mentesültek az előírt munkajogi jogszabályok alól.

c. A kényszer- illetve a kötelező munka tilalma

Bár a törvény tiltja a – többek között a gyermekek által végzett – kötelező, illetve kényszermunkát, érkeztek jelentések ilyen tevékenységek előfordulásáról. Üzleti célú szexuális kizsákmányolásra és kényszermunkára nőket és gyermekeket hoztak be az országba, kereskedtek velük az országon belül, vagy külföldre vitték őket.

d. A gyermekmunka tilalma és a munkavállalás alsó korhatára

A törvény védi a gyermekeket a kizsákmányolástól, és a kormány a gyakorlatban ténylegesen végrehajtotta a vonatkozó jogszabályokat.

16 éven aluli gyermekek alkalmazása tilos, kivéve olyan speciális helyzeteket, mint például az iskolaszünetekben végzett időszakos munka. A 15 év alatti gyermekek esetében a munkavégzés minden formája tilos. A gyermekek nem dolgozhatnak éjszakai műszakban, nem túlórázhatnak, illetve nem végezhetnek nehéz fizikai munkát.

Augusztusban az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Felügyelőség arról számolt be, hogy 19 vállalat összesen 57 tizenöt éven aluli gyermeket foglalkoztatott, többnyire építkezésen vagy mezőgazdasági területen. A gyermekeket foglalkoztató vállalatokat a körülményektől függően 30 000 forinttól 20 millió forintig terjedő (160 – 106 027 dolláros) bírsággal sújtották. Azok a személyek, akik gyermekek illegális alkalmazásáról szereznek tudomást, kötelesek jelentést tenni a gyámhivatalnál.

A nemzetközi Migrációs Szervezet szerint a szexuális kizsákmányolási céllal folytatott gyermekkereskedelem problémát jelentett.

e. Elfogadható munkakörülmények

Az országban a havi minimálbér 69 000 forint (366 dollár) volt, ami nem elegendő ahhoz, hogy egy munkavállaló és családja számára megfelelő életkörülményeket biztosítson. A munkáltatók, a munkavállalók és a kormány képviselőit tömörítő Országos Érdekegyeztető Tanács rendszeresen értékelte és felemelte a minimálbért.

A törvény a hivatalos munkanapot nyolc órában állapítja meg, bár ez gazdasági ágazattól függően változhat. Minden hétnapos időszak után 48 óra pihenőidő jár. A normál munkahét 40 órás, a túlóráért külön díjazás jár. A törvény tiltja a túlzott mértékű kötelező túlórákat, illetve évente a 200 órát meghaladó túlórákat. Jogszabályi rendelkezések a külföldi munkavállalók számára munkavállalási engedélyt is kikötnek, ezek végrehajtása hatékony és következetes volt.

A munkaügyi bíróságok és a munkaügyi felügyeltek gondoskodtak a kormány által megállapított munkahelyi biztonsági előírások betartásáról, de az egyedi biztonsági előírások nem voltak összhangban a nemzetközileg elfogadott előírásokkal, és végrehajtásuk sem volt mindig hatékony. A munkavállalók jogosultak arra, hogy – folyamatos foglalkoztatásuk veszélyeztetése nélkül – visszautasítsák a nem biztonságos és egészségtelen munkahelyzeteket, és ezt a jogot általánosan tiszteletben tartották.